

Jugoslovenski KOROTAN

Urejuje Srečko Puncer.

Velikovec, 19. prosinca 1919.

Izdaja nadp. Fr. Malgaj.

Uredništvo in upravnništvo v Velikovcu, Glavni trg štev. 141. — List se mora plačati, številka po 30 v., najmanj za 20 številk naprej. Cene inseratom so: cela stran 100 K, pol strani 60 K, $\frac{1}{3}$ strani 40 K, $\frac{1}{4}$ strani 35 K, $\frac{1}{5}$ strani 30 K, $\frac{1}{6}$ strani 25 K, $\frac{1}{8}$ strani 18 K, $\frac{1}{10}$ strani 16 K, $\frac{1}{12}$ strani 14 K. — Popusti: pri 2—5 kratni objavi 15 %, pri 6—10 kratni 25 %, pri 11—20 kratni 35 %, pri 21—50 kratni 50 %. — List izhaja od slučaja do slučaja po potrebi.

Manifestacija dijaštva v Ljubljani za Korotan.

Dne 6. prosinca 1919 se je vršil v prostorih „Glasbene Matice“ ustanovni občni zbor vsedijaške „Stanovske Zveze“, ki se ga je udeležilo več tisoč dijakov in dijakinj ter drugega občinstva. Shodu je predsedoval akad. Evgen Lovšin, ki je pokrenil ustanovitev te velepotrebne stanovske organizacije. Njen smoter je, izboljšati in zagotoviti gospodarski položaj celokupnega dijaštva brez razlike struj in svetovnega naziranja.

Narodno-radikalno dijaštvo iz Štajerske je zastopal urednik „Korotana“ Srečko Puncer, ki je po ustanovnem občnem zboru v kratkih besedah orisal žalostni položaj Slovencev na Koroskem, v kolikor še ni zasedena po naših četah. Nemci divjajo kakor azijske tolpe: ropajo, plenijo živino, denar in žito, internirajo in streljajo naše ljudi, ki so v njih oblasti popolnoma brezpravni in izpostavljeni vsem zloboznim pobesnele nemške druhali, ki divja po deželi. Opozoril je na veliko nevarnost, ki ne preti samo Korotanu, temveč osrčju Slovenije same, ako bi se posrečilo tem nemškim tolпам prodreti našo korotansko fronto. Razlile bi se kakor povodenj po slovenskih deželah in opustosile našo domovino. Jediní izhod iz tega težavnega položaja je, ako takoj zasedemo Celovec, drob in osrčje protijugoslovenskega hujskanja in agitacije. Prostovoljske legije same ne bodo kos nalogi, pritegniti treba k delu za osloboditev domovine—ves narod. Pa res ves narod, tudi vojne dobičkarje. Vse, kar je zdravo, mora na fronto. V tem smislu so sprejeli zborovalci z navdušenjem in energičnimi izvajanjem jednoglasno resolucijo, ki jo je predlagal govornik. Glasi se:

Resolucija.

Omladina, brez razlike struj in političnega naziranja, zbrana na ustanovnem občnem zboru „Stanovske Zveze Dijaštva“ v Ljubljani dne

6. prosinca 1919, zahteva v očigled velike nevarnosti, ki preti Slovincem v Korotanu in na Štajerskem, in ko je že sama Kranjska meja na severu skrajno ogrožena, da:

1. Narodna vlada v Ljubljani odredi v sporazumu z osrednjo vlado v Beogradu najpozneje do 10. prosinca takojšno splošno mobilizacijo letnikov 1880—1901, ki jo mora izvesti z vso strogostjo, ki odgovarja vojaškemu pravu in propisom,

2. da postavi takoj vse tiste častnike, ki so se tekom vojne pregrešili proti lastnemu narodu, pred vojno sodišče,

3. da se poveri vrhovno vodstvo operacij na severni fronti izkušenemu generalu Maistru, ki je že opetovano pokazal svojo organizacijsko zmožnost,

4. da se pošlje vse razpoložljivo vojaštvo v zaledju nemudoma na severno fronto, da se ustavi prodiranje nemških čet, ki stoje pod posrednim vodstvom renegatskega generala Borojevića v Celovcu,

5. da dovoli Narodna vlada takoj vsem srednješolcem, ki so za vojaško službo sposobni in žele vstopiti v prostovoljsko legijo, tozadeven dopust in iste izpitne ugodnosti, ki jih je dovoljevala bivša avstrijska vlada dijakom prostovoljcem,

6. zahteva skupščina, da sporoči Narodna vlada v Ljubljani te zahteve, ako jih ne name-rava upoštevati, osrednji vladi v Beograd.

O tem dijaškem shodu je poročala samo „Jugoslavija“ v kratki notici, vsi drugi listi so molčali. Da je omladina imela prav v svojih radikalnih zahtevah, za slučaj, da antanta ne doloži v najkrajšem času demarkacijske črte v Korotanu, bo pokazala najbližnja bodočnost.

Zakaj smo se združili s Srbijo?

F. Omladič.

Zlasti med priprostim ljudstvom jih je še žalibog zelo mnogo, ki nikakor ne morejo pojmiti, kako smo se mogli pridružiti Srbom. Ako takšne ljudi izprašuješ, zakaj so se jim Srbi tako zamerili, da jih ne marajo, pripovedujejo ti po navadi o vsakovratnih zločinstvih, ki so jih baje zakrivali oni. Ako pomislimo na štiri dolga leta obrekovanja in hujskanja proti Srbom, se pač ne bomo čudili, da se je priprosto neuko ljudstvo navzelo mrznje do njih, akoprav od začetka gotovo ni verjelo v vse, kar so Srbom podtikali plačani nemčurski agentje in žalibog slovenski naši časopisi, katere je bivša avstrijska vlada prisilila v to. Kakor v sveto resnico so verjeli nakateri v te izmišljene srbske krvoločnosti in nepoštenosti in niso razumeli, da je avstrijska vlada s temi lažmi hotela doseči samo to, da bi mi zatirani Slovenci ne stegovali rok za našim oslobojenjem izpod krutega nemškega jarma k našim najdražjim bratom Srbom, ki so se v tej vojni hrabro — a pošteno vojskovali za svojo in našo svobodo in ki niso nikdar morili starcev žensk in otrok, kakor so to delali Nemci in Madžari.

Dragi obmejni Slovenci, posebno vam, ki ste bili neprenehoma obdani od Nemcev in ostudnih izdajic materinega jezika — nemškutarjev, se mora povedati, da so bile vesti o raznih zločinstvih srbskega naroda podle nikdar dokazane izmišljotine. Nasprotno po bodo mednarodne komisije dokazale celemu svetu, da so bivše nemške in avstroogerske bande počenjale pa Srbiji, Belgiji, Franciji in drugod takšna živinska grozodejstva, kakoršnih res često niti obcestni roparji niso zmožni.

Pri tej priliki naj omenim tudi dva splošna znana zgodovinska umora, ki jih z najnesramnejšim zavijanjem resnice očitajo Srbom kot velika zločina in katera hočemo brez vseh predsodkov presoditi po zdravi naradni pameti. Prvo je umor srbske kraljevske dvojice Aleksandra in Drage, katera je srbski narod že pred leti kaznoval za njihove izdaje nad lastnim narodom. Ako ima vladar pravico kaznovati zločince v svojem narodu s smrtjo, zakaj bi po naravnem razumevanju ne imel pravice tudi narod, da kaznuje vladarja, ki je zakrivil zločin. Isto je s sarajevskim umorom bivšega avstrijskega prestolonaslednika in njegove soproge, katera je — samo mimogrede omenjeno — umoril Bošnjak in ne kraljevinski Srb, katero mnenje je bilo namenoma razširjeno za protisrbsko hujskanje med nevedne ljudi. Nad umorom tega surovega Habsburžana se ni zgražal ne eden nepristransko misleč človek, ki je vedel, koliko umorov in drugih krivic se je zvršilo v Bosni ravno pod habsburškim vladanjem. Jaz za svojo osebo ne odobravam sploh nikakršnega umora, toda ako prekipi mera krivic preko vrha, moram to dejstvo uvaževati za opravičilo takšnih ekscesov, ki jih podobne poznajo z godovine vseh narodov — tudi nemškega. Ne Srbi in srbska

vlada, temveč bivša avstrijska vlada in njeni priganjači Borojevič, Landwehr, nadvojvode Friderik in Evgen i. dr. so zločinci, ki so zakrivali, da je bilo vstreljenega in pobešenega na tisoče in tisoče nedolžnega civilnega prebivalstva. Da so Srbi pošten in značajan narod in da se pred njimi nemška poštenost skriva, je priznal celo nemški pisatelj Tschoke v nekem berlinskem znanstvenem časopisu.

Zato torej, ker so Srbi neomadeževan narod in ker so po jeziku in krvi naši bratje, smo se združili z njimi v mogočno državo Jugoslavijo pod vladarsko rodbino Karadjordjevičev, ki izhajajo iz priproste kmetske hiše in ki nam kot demokrati ne bode upravljali našega državnega premoženja, kakor so poprej delali zapravljivi avstrijski Habsburžani. Združili smo se s Srbijo tudi zato, ker bo imela naša Jugoslavija na tak način vse pogoje, da se razvije v **bogato** državo, v kateri bomo gmotno veliko lažje shajali, kakor smo do zdaj. Velika rodovitna polja in rudokopi, ki smo jih dobili s Srbijo, bodo množili naše blagostanje.

Ker smo se pridružili Srbiji, smo postali takovekoč zavezniki entente in Združenih držav ter nam tako ne bo treba plačevati milijonov in milijonov za popravo cest, poslopij, železnic itd, ki so jih uničili ali pokvarili Nemci in Madžari. To bodo plačevali premagani rajhovski in avstrijski Nemci ter Madžari, ker so le oni sami **brez naše volje** začeli to roparsko vojno. Tako bomo imeli od te združitve tudi velike koristi, katere menda uvažuje vsakdo, komur še ni strup trdovratne zaslepljenosti docela razjedel mislečih možgan.

Obmejni Slovenci, ne poslušajte več besnih sovražnikov naše slobodne demokratske Jugoslavije in ne verujte ničesar tem volkovom v večjem kozluhu, da ne bote nekoč še bridko obžalovali svoje zaslepljenosti.

Politične vesti.

Francozi za Jugoslavijo. Zagreb, 14. januarja. Napram dopisniku „Jutranjega lista“ se je izjavil francoski časnikar Rivet, ki biva sedaj v Zagrebu, da Francozi za Hrvate niso vedeli, ker so jih vedno zamenjavali z Ogrji. Inteligenti so sicer vedeli, da na Ogrskem prebivajo Slovenci. Jugoslovanski odbor pa je s svojo propagando dosegel, da je vsa francoska javnost izvedela, da v monarhiji prebivajo Slovenci in Hrvati, ki vse svoje upe stavijo na Francoze. Diplomati stare šole so sicer mislili, da je prav, ako se naslonijo na dualistično monarhijo, toda francoska javnost in za njo diplomatje je to idejo zavrgla. V francoskem časopisju je razvita velika propaganda za slovenstvo, predvsem za Čeha, Poljake in Jugoslovane, ki jih vodi ideja svobode.

Na koncu razgovora je dejal: V Zagrebu opažam, da ni zaupanja v entento ter da prevladuje strah, da

Francozi pozabijo cilj, ki zanj gredo v boj Jugoslovenci. V Zagrebu se le vse preveč govori o londonskem paktu. Toda še en pakt je, ki nanj pozabljate: to je pakt, ki ga je sklenilo francosko ljudstvo z idejami Wilsonovimi. Francoski vojak se je boril za občo svobodo. Ob sklepanju miru bo vsak narod udeležil svoje upravičene zahteve. Danes imajo Jugoslovenci v Franciji in v Angliji izvrsten položaj, ker nastopajo proti italijanskim aspiracijam dostojno in mirno. Naj Jugoslovenci ta izvrsten položaj vzdržijo.

Ko bo francoski narod bolje spoznal geografijo, bo videl, da na jugu prebiva slovensko pleme, ki je nam prijazno in ki mora biti naš zaveznik. Sloven kot demokratični element je pozvan, da s francoskim narodom nastopi v enotnem delu za ideal svobode, za katerim teži vsak narod.

Poverjenika dr. Triller in ing. Remec sta obiskala v Trstu ameriško misijo, ki sta jo o vseh naših razmerah temeljito informirala. Misija, ki ji načeljuje prvi veleposlaniški tajnik Zedinjenih držav Mr. Hugh Gibson, je sporočila našima poverjenikoma, da je za kraljestvo SHS na potu iz Amerike sedem parnikov z živili, vrednimi 35 milijonov dolarjev. Člani misije so obljubili, da pridejo v najkrajšem času zaradi nadaljnjih informacij v Ljubljano.

Masaryk o Poljaki in Ukrajincih. „Times“ objavljajo daljši razgovor svojega korespondenta v Pragi s predsednikom dr. Masarykom, v katerem je predsednik poudarjal potrebo poštne zveze z zavezniki in uvedbo zračne zveze med Prago in Strassburgom. Kar se tiče državnih mej, se bo Čehoslovaška republika poudarila razsodbi mirovne konference. Ozemlje, ki ga Poljaki zahtevajo zase ni izključno češko. To je pravzaprav dežela, ki ne pripada nikomur, ki pa ima veliko gospodarsko važnost. Tamošnjih manjšin ne smemo izročiti Poljakom, ki so zasedli vsa sporna ozemlja. Poljaki do sedaj nimajo stalne vlade in v lastnem ozemlju ne morejo vzdrževati reda. Zaradi tega so to ozemlje priznali Čehom. Predsednik je nadalje govoril o ogrskih Ukrajincih in ugotovil, da so zaprosili, da se smejo pridružiti Čehom. Tega koraka Čehi niso provocirali, odkloniti te prošnje pa ne morejo.

Poljaki zasedejo Poznanjsko. Bidgošč, Subin, Znin in Labišin so v poljskih rokah. Poljaki so tudi vkorakali v Netzewalde, dočim branijo nemške čete prehod čez prekop. Nemške sile držijo črto Zielę — Zielina — Noteč — Hopfengarten.

Bosna za revne visokošolce. Sarajevo, 15. jan. (Lj. k. u.) Narodna vlada za Bosno in Hercegovino je v razumevanju socialnih razmer in težkega položaja visokošolcev v Zagrebu votirala 400.000 K za dijaške stipendije in podpore ter 200.000 kron za Akademski dom v Zagrebu.

Nove poštne znamke. Zagreb, 15. jan. (Lj. k. u.) Kakor poročajo listi, pridejo nove jugoslovenske poštne znamke že v prihodnjih dneh v promet.

Rumunija in SHS. Pariz, 14. januarja (Lj. k. k.) „Le Journal“ objavlja razgovor z udeležnikom mirovne konference, ki je izjavil, da prideta balkanski in ogrski problem šele v drugi polovici mirovne konference v razpravo. Dejal je, da bo Rumunija dobila le en del Sedmograške. Banata tudi ne bo dobila, ker ga mirovna konferenca prisodi večinoma Srbiji.

Dnevne novice.

Nov mladinski list. V Velikovcu je pričel 1. pros. izhajati list za slovensko Korotansko mladino „Mlada Jugoslavija“. List izdaja Okr. šolski svet SHS v Velikovcu, urejuje ga g. okr. nadzornik Pavel Košir. Izhaja dvakrat na mesec. Priporočamo ga toplo vsem šolskim vodstvom.

Pliberk. V nedeljo 19. januarja 1919, popoldne ob 1 uri se vrši v narodnem domu v Pliberku ustanovni občni zbor podružnice Slovenske kmetijske družbe za Pliberk in okolico in je posebno kmečko prebivalstvo uljudno povabljen, se tega shoda mnogobrojno udeležiti. Govoril bode o pomenu Kmetijske družbe za kmetijski stan in o njeni organizaciji po celi Sloveniji gospod. Humek, sadjarski nadzornik v Ljubljani. Sprejemali se bodo ob tej priliki člani k novoustanovljeni Kmetijski podružnici. Narodni svet za Pliberk in okolico.

Velikovec. Nemško barbarstvo. Nemci, ki so se približali mestu na nekaj kilometrov strašansko divjajo v okolici. V nedeljo 12. pros. so se pripeljali v Vovbre in Trušnje na vozovih nemški oboroženi civilisti iz Grebinja. Šli so od hiše do hiše in vsakemu možkemu zapretili, da ga ubijeje, ako se jim ne pridruži. Mnogo zavednih mož in fantov je pribežalo v Velikovec, ker niso hoteli iti z Nemci. Vse zavedne Slovence so odtirali v zapore. Pretepavali so jih in zasramovali. Tako so aretirali in internirali v Grebinju župnika Goleca, v Grebinskem klostru žup. Kindlmana, v Vovbrah žup. Ebnerja, v Rudi žup. Volavčnika in še mnogo drugih Slovencev. Najbolj so besneli v Vovbrah Pavel Glantschnigg, Hans Morak ter Anton Lopar in Morak Jože iz Kleč. Treba si zapomniti te ljudi, da bodo dobili svoje zasluženno plačilo, kadar zopet zasedemo te kraje. Pristojne oblasti opozarjamo zlasti na Pavla Glantschnigga, ki podpisal revers, v katerem je jamčil s celim svojim premoženjem, da ne bo podvzel ničesar proti Jugoslaviji.

Šmartno pri Vovbrah. 13. prosinca so prišle nemške patrulje v Šmartno in odgnale posestnike Maksa in Franca Grila ter Čiča iz St. Štefana, čes da so ti poklicali jugoslovenske vojake tja. V Vovbrah se je javilo kakih 15 mož k nemški Bürgerwehr med njimi taki, ki niso bili nikoli vojaki n. pr. Tomaž in Sorš. Največji hujskači so Pavel Glančnik, Morak, Ripl in Grabsteiner. 12. pros. so nemčurji celo noč pili pri Moraku, zjutraj pa so prišli k županu Pavšnerju in Grabsteiner mu je z revolverjem grozil, da ga bo vstrelil, ako jim ne izroči zaplenjenega orožja. Dobili

so samo jedno puško, Nemški roparji so odgnali nad 20 glav goveje živine in svinj iz vasi in niso plačali niti vinarja.

Šmartno pri Vovbrah. 15. prosnica ob 8 uri zvečer je prišla nemška patrulja v vas in aretirala posestnika Ošmalca Blaža in Sablatnikovega hlapca. Zadnjega je obdolžil čevliar Plašitz in Štri-

holč, da je pokazal jugoslovenskim častnikom, kje sto ji nemška artiljerija. Iz Trušenj so ga 16. odpeljali naprej na Celovec, kjer ga bodo ustrelili. Nemškutor Terpačnik se je te dni okoli hvalil, da bodo Nemci v kratkem napadli Velikovec in pognali Jugoslovence na Hrvaško. Pristojne oblasti prosimo da pozvedo, kaj se je zgodilo z vsemi temi interniranci.

Boji na severni fronti.

Nemci pri Velikovcu in Lučanah z velikanskimi izgubami odbiti. Nemci prosijo za premirje, ki se jim dovoli.

Dne 11., 12. in 13. prosnici so se vršili zopadno Velikovca, srčiti boji z nemškimi četami. Nemci so bili povsod z velikanskimi izgubami odbiti. Po došlih poročilih so imeli Nemci nad 50 mrtvih in mnogo ranjenih. Na naši strani so bili trije mrtvi in sedem ranjenih. Posebna se je odlikovala naša artiljerija, ki je jako dobro streljala. Moštvo se je jako dobro držalo. Posebno sta se odlikovala v bojih pri Velikovcu častn. namestnik Kafol in por. Kvartič. Padli so vojaki Cigale Jože pri Vovbrah, Ješovnik pri St. Stefanu, Belina Juri pri Orlači vasi. Čast in slava vrlim junakom, ki so žrtvovali svoje dragoceno življenje so sveto stvar domovine!

Boji pri Velikovcu in Področčici.

Ljubljanski korespondenčni urad poroča z dne 13. t. m. ob pol 8. uri zvečer iz uradnega vira: Pri Področčici cel dan prasko s patruljami ter topniški in strojniški ogenj. — Pri Velikovcu so trajali boji skoro neprestano do 4. ure popoldne. Vsi napadi so bili odbiti. Naše izgube znašajo: 2 mrtva in 7 ranjenih. — Pri drugih skupinah je položaj neizpremenjen.

Boji na Koroškem in Štajerskem.

Ljubljanski korespondenčni urad poroča z dne 14. januarja ob pol 8. zvečer iz uradnega vira: Pri Področčici, na Ljubelju in pri Velikovcu položaj neizpremenjen. — V okrožju mariborskem so Nemci napadli Lučane. Bili so odbiti. Napad se je vršil proti zapovedi nemške deželne vlada v Gradcu, kakor trdi to ona. Naše izgube pri Lučanah: Pešec Andrej Devet iz Malega Brda pri Postojni težko ranjen, pešec Anton

Tomazič iz Šole pri Postojni lahko ranjen. — Izgube Nemcev: Dva ranjena, ujeli pa en častnik, en četovodja in en pešec.

Maribor, 14. januarja. Nemci so danes zjutraj napadli naše čete pri Lučanah. Napad je bil odbit.

Maribor, 15. januarja, (Izvirno.) Položaj na erti Spodnji Dravograd—Lučane—Arnovz—Špilje—Radgona—ogrška meja je popolnoma nespremenjen. Naš vrhovni poveljnik general Maister se je včeraj mudil v obmejnih krajih in si je posebno v Lučanah ogledal tamkajšnje pozorišče včerajšnjega boja. Zagrozil je županu v Lučanah, Kniellyju, da bo, če se ponovi napad na jugoslovenske posadke, dal takoj trg Lučana zažgati. Istotako je poklical k sebi dekana v Lučanah Gollmayerja, ki se je v družbi z nemško—nacionalnim kaplanom Pichlerjem udeleževal protijugoslovenske agitacije, in mu zagrozil, da bo sledil Pichlerju v Maribor, ako ne bo miren.

Napad na naše postojanke v Lučanah so izvršile večinoma od vsenemških agitatorjev nahujškane tolpe, ki so jih po vzorcu koroških tolp vodili nemški častniki. Napad se je izvršil od štirih strani, in sicer s tako silo, da bi bila bitka, če ne bi posegli v boj vojaki mariborskega pešpolka s strojnicami, gotovo še bolj srčita. Odločili so zmago slovenski fantje mariborskega pešpolka.

Premirje na Koroškem.

Ljubljana, 14. jan. Uradno javljajo: Med koroškimi Nemci in poveljstvom II. vojnega okrožja SHS se je dosegel sporazum in se je sklenilo premirje, ki se začne danes ob 8. uri zjutraj. Mogoče je, da bodo Nemci napadli in streljali še po 8. uri, naše čete kljub temu ne bodo streljale.

Nova vlada.

Dr. Brejce na čelu nove vlade v Ljubljani.

Včeraj 15. januarja okrog 5. ure pop. je ministrski podpredsednik dr. Korošec brzojavil skupni vladi v Beograd, da so se slovenske stranke zedinile glede nove vlade in je v smislu dogovora med strankami predložil belgrajski vladi v imenovanje sledeče gospode:

Dr. Brejce (V. L. S.) predsednik.

Dr. Žerjav (J. D. S.) podpredsednik.

Dr. Verstovšek (V. L. S.) za uk in bogočastje.

Dr. Golja (V. L. S.), za notranje.

Dr. Ravnihar (J. D. S.), za pravosodje.

Anton Kristan (Soc.), za narodno gospodarstvo.

Alb. Prepeluh (Soc.), za soc. skrb.

Nocoj okrog polnoči pa smo prejeli iz Beograda od svojega poročevalca naslednje telefonsko poročilo.

Beograd, 16. jan. Na predlog ministrskega sveta v Beogradu je imenoval regent Aleksander dr. Brejca za predsednika, a dr. Žerjava za podpredsednika pokrajinske vlade v Ljubljani.

Imenovana sta dobila nalog, da predložita točen predlog o imenovanju poverjenikov za sledeče štiri resortne; notranje zadeve, pravosodje, uk in bogočastje in narodno gospodarstvo.

Poverjenika za socialno skrb bo imenoval minister za socialno politiko.

Vest uradno doslej še ni potrjena.